

Ge idéer kraft

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR DE NYA JOBBEN OCH DE VÄXANDE FÖRETAGEN

BAKGRUND

Den globala konkurrensen hårdnar. Det blir allt tydligare att den enda vägen till framgång är genom utveckling och förnyelse. Samtidigt leder konkurrensen till att verksamheter koncentreras, personalstyrkan bantas och att tiden från utveckling till marknad måste minska. Dessa båda utmaningar, att öka innovationskraften och effektivisera verksamheten, står på många sätt i konflikt med varandra. Vi ser flera oroande tecken på att kortsiktiga krav tar överhanden och menar att Sverige och svenska företag måste stärka förutsättningarna för innovation med ett mer långsiktigt perspektiv. Sveriges Ingenjörer är övertygade om att ett sådant vägval leder till att uthålligt öka vår konkurrenskraft.

Sverige har många stora internationellt konkurrenskraftiga företag som varit verksamma sedan lång tid. Dessa företag är ryggraden i svensk industri och grunden för vårt välstånd. Dessa företag har haft förmågan att förnya sig och utveckla både nya produkter

och försäljning på nya marknader, men påfyllning av nya behövs för att säkra jobben och tillväxten i Sverige. De senaste årtiondena är det få nya företag som vuxit och blivit stora i Sverige. Många av de nya mest framgångsrika svenska företagen har istället köpts upp och hamnat utomlands.

Samtidigt finns det många ingenjörer som bär på idéer och vill utveckla dessa inom ramen för befintlig anställning men inte får tid och långsiktig uppbackning att utveckla idéerna. Det finns också idéer som ligger utanför kärnverksamheten med potential men där det finns hinder för att idéerna ska kunna blomma utanför det befintliga företaget.

Det innebär att Sverige har stora möjligheter till nya jobb och tillväxt men måste tänka nytt kring hur vi stödjer idébärare och hjälper dem framåt och utvecklar förutsättningarna för att nya företag ska kunna starta och växa i Sverige.

Det är en utmaning att skapa förutsättningar för långsiktiga utvecklingsprojekt i företag och tid för att utveckla teknik som inte finns idag.

LÅNGSIKTIG UTVECKLING PRIORITERAS INTE AV ÄGARNA

Institutionella och utländska placerare står för runt 70 procent av ägandet i marknadsnoterade företag i Sverige. Andelen har ökat dramatiskt under den senaste 20-årsperioden. Dessa stora ägare, exempelvis pensionsfonder, vill inte vänta på en produktidé som kanske kan ge vinst om tio år. Från flera håll finns det nu en oro över att de kortsiktiga avkastningskraven från ägare riskerar att hämma den långsiktiga utvecklingen av företagen. Satsningar tar tid. Inom Saab startades på 1970-talet satsningen på att utveckla ett flygplan med helt nytt koncept och 30 år senare står JAS Gripen för världsledande teknik.

Det är en utmaning att skapa förutsättningar för långsiktiga utvecklingsprojekt i företag och tid för att utveckla teknik som inte finns. Samtidigt har ingenjörerna ofta fler idéer än det finns utrymme och uppdrag att utveckla. Därför sker ofta innovationsarbetet som ”skunkwork”, där medarbetare som har en intressant idé avsätter egen fritid till att utveckla den.

Jakten på innovationer är ett risktagande och möjligheten att misslyckas måste vara accepterat av företagsledningen och ägarna för att kunna nå framgång långsiktigt. Två vågkraftsverk byggdes i Norge i mitten av 1980-talet och slogs sönder av storm. Samma sak hände i Skottland i mitten av 1990-talet. Med erfarenheter från dessa misslyckanden och med ny teknik satsar Seabased i Lysekil – en avknoppning från Uppsala universitet – tillsammans med Fortum och Energimyndigheten på att bygga världens största vågkraftspark i Kungshamn. Den nya tekniken ger potential att bidra med upp till tio procent av Sveriges totala elanvändning.

Om ett företag inte har en plan för hur innovationer ska främjas och det varken finns tid eller pengar, så avstannar förnyelsen och utvecklingen. Innovationer måste alltid prioriteras i ett företag, oavsett konjunkturläge. En stor utmaning, men också med stor möjlighet, är idéer utanför företagets kärnområde, som rätt hanterade i företaget kan bli morgondagens kärnverksamhet. En av våra medlemmar uttrycker en frustration över att ha hamnat i ett ingenmansland: ”Jag väntar på tillstånd från min arbetsgivare att släppa idén till mig privat eller att få utveckla den internt i företaget.”

”Jag väntar på tillstånd från min arbetsgivare att släppa idén till mig privat eller att få utveckla den internt i företaget.”

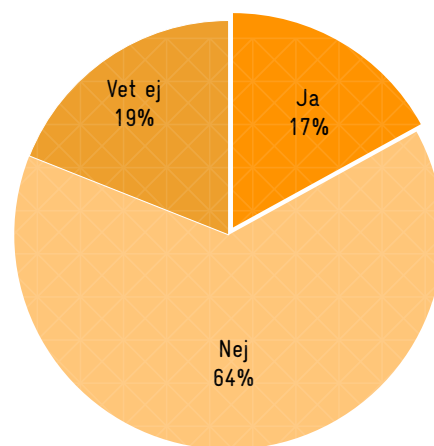
IDÉER FINNS MEN KULTUREN ATT TILLVARATA INGENJÖRSKÅRENS IDÉKRAFT SAKNAS I MÅNGA FÖRETAG

Enligt en undersökning som Sveriges Ingenjörer genomförde 2013 visade det sig att hela 17 procent av yrkesverksamma medlemmar har en affärsidé som skulle kunna utvecklas till en ny produkt eller tjänst inom företaget eller vara grund till ett nytt företag. Frågan ställdes till samtliga 108 000 yrkesverksamma och besvarades av 64 procent. Om andelen som har en bärkraftig idé är lika stor bland dem som inte svarat, betyder det att det bland förbundets medlemmar kan finnas runt 18 000 ingenjörer som bär på en idé, som rätt hanterad kan utveckla det befintliga företaget eller bli ett nytt. En följdfråga ställdes: Vad är den sammanfattande bilden för att starta ett eget företag? De viktigaste förutsättningarna som framkom var mod, trygghet, kapital och tid.

En kompletterande undersökning om hur idéerna tas tillvara i företagen har ställts till förtroendevalda. Svarsfrekvensen var cirka 60 procent. Resultaten visar att 44 procent av ingenjörerna saknar tid för att reflektera kring egna nya innovationer eller tillvägagångssätt. 57 procent svarar att innovationsarbetet inte följs upp. En ansvarig eller funktion för innovationsarbetet efterfrågas av 61 procent av de förtroendevalda, där en sådan person eller resurs inte finns. Samtidigt anser hälften av de svarande att företagskulturen uppmuntrar de anställda till att tänka innovativt. Med andra ord finns det både idéer och en i grunden positiv inställning till att de anställda har idéer, men ändå är det väldigt få av dem som utvecklas vidare. Svenska företag måste generellt bli bättre på att arbeta metodiskt för att främja innovationer.

Strax över hälften, 51 procent, anger att det saknas incitament från företaget till den anställde att ta initiativ till innovationer. Det överensstämmer tyvärr med förbundets erfarenheter sedan lång tid att anställda som skapar produkter eller tjänster som företaget tjänar mycket pengar på nästan aldrig får en särskild belöning som står i rimlig proportion till värdet. En av våra medlemmar beskriver det som: "Det finns inga positiva incitament i organisationen. Det ger enbart mer jobb och ingen belöning." Sveriges Ingenjörer menar att företag som agerar på så sätt biter sig själva i svansen. En generös inställning till särskilt innovativa anställda är den bästa grunden för att de ska fortsätta vara innovativa och skapa värde åt företaget.

Har du en affärsidé som skulle kunna vara grunden till ett nytt företag?

17 procent av yrkesverksamma medlemmar har en affärsidé som skulle kunna utvecklas till en ny produkt eller tjänst inom företaget eller vara grund till ett nytt företag.

"Det finns inga positiva incitament i organisationen. Det ger enbart mer jobb och ingen belöning."

Ingenjörerna sitter på kompetens och förmåga att realisera något nytt, men saknar, tid, kapital, kunder, partners och möjliggörande klimat för att idéerna ska förverkligas.

TRENDEN NEGATIV FÖR INNOVATIONSVERKSAMHET I SVERIGE

Den svenska konkurrenskraften är hotad. Innovationsverksamheten har minskat i företagen. Det finns färre produktinnovativa företag och ett minskat antal bedriver innovationssamarbeten. Andelen av företagets omsättning som kommer från för företaget nya produkter är mindre. En oroande tendens är också att företagets samlade satsningar på FoU i Sverige har reducerats under en följd av år, såväl i absoluta tal som i andel av BNP. Samtidigt finns det många goda exempel och framgångsrika företag där kreativiteten hos alla anställda tillvaratas och en innovationskultur odlas. Detta sker genom ett särskilt system där ledningen lyft upp innovationsarbetet på en strategisk nivå och skapat en särskild funktion och roll som innovationsledare i företag. Innovationsledarna har mandat och särskilt ansvar att driva innovationsfrågorna. Det skapar fokus nya idéer och de affärsmöjligheter som de ger. Idéutvecklingsprocessen kan sedan drivas som centrala utvecklingsprojekt i företagen med uppbackning från företagets ägare och ledning.

VERKSAMMA INGENJÖRER MED IDÉER GER FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NYA FÖRETAG OCH JOBB I SVERIGE

Det är angeläget att åstadkomma fler avknoppningar eftersom forskning visar att av alla nya företag lyckas ingenjörföretagen bäst vad gäller överlevnad, tillväxt och jobbskapande. Det gäller särskilt avknoppningar som sker utan att omständigheterna tvingar fram det och vilka görs av erfarna och välutbildade personer från stora företag. Det betyder alltså att erfarna ingenjörer i forskningsintensiva, multinationella företag kan bidra till den industriella förnyelsen i Sverige. Sveriges många stora företag blir en styrka och en plantskola för nya verksamheter. Ingenjörerna sitter på kompetens och förmåga att realisera något nytt, men saknar, tid, kapital, kunder, partners och möjliggörande klimat för att idéerna ska förverkligas. Våra medlemmar efterfrågar engagerade ledare som stödjer ingenjörernas idéer eller som en medlem skriver: "Vi behöver en ledning som kan inspirera människor och hjälpa dem att ta idéer till nästa nivå." Resultaten från enkäterna gör det tydligt att ingenjörskåren har idéer men att det finns stora brister i stödet från företagen för att idéerna ska kunna realiseras och leda till nya växande företag och framtidens dynamiska arbetsplatser.

"Vi behöver en ledning som kan inspirera människor och hjälpa dem att ta idéer till nästa nivå."

SLUTSATSER FÖR GE IDÉER KRAFT MOT FLER NYA OCH VÄXANDE FÖRETAG I SVERIGE

- 1 Redovisa innovationsarbetet för ägarna i årsredovisningen som investeringar i förnyelse. Lyft upp det interna innovationsarbetet till företagets skyltfönster. Främja därmed rekryteringen och attrahera de bästa ingenjörerna och i samma ögonblick ägarnas intresse.
- 2 Skapa en policy för hur idéer/koncept utanför företagets kärnverksamhet ska hanteras. Ta tillvara idéer med potential och hjälpa dem att lyfta, antingen inom ramen för företaget eller med företagets hjälp utanför.
- 3 Tillsätt innovationsledare i företaget med mandat och resurser och som har ledningens uppdrag att föra nya idéer till innovation. Dessa måste förstå idébärarna, vara entreprenörer och hjälpa till med resurser, tid och kommersiell styrning
- 4 Låt medarbetare få tid till innovation inom ramen för ordinarie tjänst. Det är individer som skapar förnyelse. Företaget måste tydliggöra att innovation är en central del i ingenjörernas arbete och avsätta tid för kreativitet och innovationsarbete.
- 5 Belöna särskilt framstående innovatörer generöst. Det skapar ett gott idéklimat och gynnar både individen och företaget.

